

הלכות שבת סימן שח

218 באור הגולה

*¹³⁷ וכן אם הוא תבוח (פרוש, מקריה, רש"י) מותר לטלטלו, משום דראוי לכלבים: לב (קכו) * דג מלוח מותר לטלטלו, ושאינו מלוח אסור (קכו) מפני שאינו ראוי: לג בקמיע (קכה) שאינו ממנה, אף-על-פי (קכט) שאין יוצאים בו, מלטטלין אותו: לד * כל דבר מטנף, כגון רעי וקיא וצואה, בין של אדם בין של חיה, וכו' (קל) וכיוצא בהם, אם היו בחצר (קלא) שישושים בה מותר להוציאם לאשפה או לבית-הכסא (קלב) ואפלו בלא כלי, ואם היו בחצר (קלג) שאינו דר שם (קלד) אסור להוציאם. ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בה, (קלה) מותר לכפות עליה כלי: לה יאף-על-פי שמתיר (קלו) להוציא גרף של רעי ועביט של מירגלים, (מ) אסור להתוירם (קלז) אלא-אם-כן נתן (קלה) לתוכם (מ) * אין עושין גרף של רעי לבתולה, דהנין להביא דבר שעמיד למאס (קלט) * כדי להוציאו

באר היטב

בבדו הברית, מ"א: (מ) אסור, ובעודו בבדו מותר להתויר, מ"א: (מל) מ"מ. ודוקא כשנן ראויין לשתיית כהמה כשהן בגרף, דאל"כ איך נשים גרף זה, ב"י:

משנה ברורה

שהודח¹³⁸ כשאוכלו כשהוא חי, כמו שכתבנו ביו"ד דצה סימן סז. והנה ממגן-אברהם מבאר, ודוקא במין הרך כגון יונה ובראנא, אבל בשור-במהה אינו חזי לכס ואסור לטלטלו, אבל ב"י פוסק דאפלו בשור-במהה תפל מותר לטלטלו, עין שם, וכן האלה רבה מסכים לדיוא כהנ"י דאפלו בשור-במהה מותר לטלטלו, ובבאר הגר"א חולק ג"כ על המגן-אברהם משום דאמרין דכל בשר ראוי לאכל באמצא, עין שם. ועל-כן, אף שנאמר בהרבה אחרונים שהעתיק דברי המגן-אברהם לדיוא, במקום הדקק יש לסמוך על המקלין: **לב (קכו) דג מלוח**, בין המין שקורין הער"ג ויבין כל המינין, דכיון שהוא מלוח ראוי לאכל על-ידי הדקק, כמו בשר דחזי לאמצא, והוא הדין דג מצוי (ותוספת שבת): **(קכו) מפני שאינו ראוי**, ה"י פרוש, דהנין שאינו ראוי אף לכלבים, דאם היה ראוי לכלבים, אף דאינו עומד לאכילת כלבים מותר לטלטלו, אבל המגן-אברהם פתב, דדבר העומד לאכילת אדם ואינו ראוי לאכל כף עד מוצאי-שבת, אף דראוי הוא לאכילת כלבים מקצה איניש דעתה משה משום דלא קאי לכלבים¹³⁹, ולפי זה שמן צונן של בהמה דאינו עומד כף לאכילת אדם אסור לטלטלו, וכן פסקו (קס) האחרונים: **לג (קכה) שאינו ממנה**, ומה נקרא קמיע ממנה, נתבאר לעיל בסימן שא סעיף כה: **(קכט) שאין יוצאים בו**, הינו לרשות-הרבים, אבל לכרמלית שרי, דאף לרשות-הרבים ליכא חיוב חסאת, דדך מלביש הוא ולא אסור רק מדבבן, וממילא בכרמלית שרי, לפי מה שנוהגין האידנא פסקא אחרונה לעיל בסימן שג סעיף יח, כי כתב בספר אליה רבה, וכן צדד ג"כ בספר תוספת-שבת להורות במהרש"ל שמקל בכרמלית, ודלא כמגן-אברהם, ובספר שלחן-עצמ"ש פסק ג"כ דמותר לצאת לכרמלית בסתם קמיע שלא בדקוהו ולא הועיל, אבל בקמיע שאינו ממנה ודאי, אף לכרמלית אסור¹⁴⁰: **לד (קל) וכיוצא בהם**, עין לקמן בסימן שלח ט"ז סעיף ח. ובגמרא איתא, דעקבר מת הנמצא, (קו) מותר להוציאו בבדים מעצם גרף של רעי¹⁴¹: **(קלג) שישושים בה**, הינו שדרים בה, כמו התצרות העשויות לפני הבתים שהוא מקום דריסת הרגל, והמירו לפניהו משהם בבדו¹⁴², והוא הדין אם הוא מנח במבוי במקום דריסת הרגל מותר לסלקו לצדדים [מגן אברהם]: **(קלב) ואפלו בלא כלי**, קא * שהוא מנח באשפה שבחצר, דאז אסור לטלטלו¹⁴³: **(קלד) אסור להוציאם**, דהא לא חזי למירי והוא מקצה כצבן, והוא הדין הגרף ועביט בלא רעי ומירגלים ג"כ אסור, כיון שהוא מקום שאין דר שם [א"ר]. ואם הוא מלא ואי אפשר לפנותו עליו, (קט) מותר להוציאו ולהתויר משום כבוד הבריות: **(קלה) מותר לכפות**, אשמינן בזה, (ק) דלא תיקא דאין כלי נשל אלא לצורך דבר הנשל: **לה (קלו) להוציא גרף וכו'**, גרף ועביט שניהם של חס, אלא של רעי נקרא גרף ושל מירגלים נקרא עביט, והוא הדין אם הוא של עץ, וצנן לעיל בסימן פו לענין אם הוא של מתכות¹⁴⁴, והנה גרף ועביט, אף-על-פי שהוא כלי, מכל מקום הוא בכלל מקצה מחמת גופו משום (קיל) דמאיס הרבה, וחסיר משום מקצה מחמת מאוס דקמא לן בריש סימן שי דמפר, דגרף הוא כצבן ודמינן, וכן להוציאן ממקום שדר שם המירו (קז) משום כבודו, אבל להתוירן צריך מים, דאז מלטטלין על-ידי המים: **(קלז) אלא-אם-כן**, ובעודו בבדו מותר להתויר אף בלא מים, ועין באליה רבה ובפרקימגרים שמשפסקין בזה¹⁴⁵: **(קלה) לתוכם מים**, ודוקא (קז) בשהם ראויים צדדן לשתות בהמה, דאם לא-כן אף המים גרף הן. והנה מקדמם השלחן-ערוך, משימך דאפלו אין צריך להוציא בו צואה ומירגלים שרי להתויר על-ידי מים, (קיד) ויש מחמירין בזה, כמו שכתב בבית-יוסף, ועין בספר אליה רבה שפירש דאם הוא מקום המשתמר לא יכניסנו שלא לצורך: **לו (קלט) כדי להוציאו**

שער הענין

(קס) דרך-החיים והתוספת-שבת והגר"ז והת"י אדם והשלחן-שלמה: (קו) והובא ברבנו זרם נתיב ר חלק א, עין שם שכתב על זה ודוקא אם הוא במקום שמאוס בעינינו¹⁴⁶: (קי) גמרא: (קל) מגן-אברהם: (קט) מגן-אברהם ושי"א: (קז) עין שבת מ"ג לענין פוסין קצרה על חס, והוא הדין בזה דהוא סיפא דמשנה: (קיל) לבוש: (קיד) רש"י ביצה ל"ז: (קיג) מגן-אברהם בשם הרשב"א: (קיד) טעמיהו, דלא התירו על-ידי כפר ומינוק אלא

ת פס א שם ב טר
פסם הרבים דשרק
כו וכתב וכתב טעמי
שהוא חוששם דשרק
טו ג לשון הרבים
שם משנה וקמא
דשבת קמא כפי
גרסת הר"י ד מור
טקא דכיה ל"ז
ה שם ודבר כ"א

הלכות שבת סימן שח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קלט]

גם כן אסור (143) וכו', מאוס לקנין ויצאנו, אסור (144).

(143) ולחמין נכדי לשתות עמו יין, באופן שישארו בכוס פירורי פת שנישור בין ונאסרו בשתייתו, ומחמת המיאוס יפנו את הכוס, כתב בשע"צ לקמן (סי' שכה ס"ק א) שמוחר להזמין, מפני שהפירורים בטלים לכוס ואינם הופכים אותה לבסיס. מאידך, החז"א כתב (א"ח סי' מה ס"ק ט) שאין הרבר מוכרע שהפירורים בטלים לכוס, דינה של הכוס בבסיס, ומימ מותר להזמין לפי שאין ההזמנה נחשבת כעשיית גרף של דני לכתחילה.

(144) ואפילו אם דעתו שישאר הגרף במקומו ולא יטלטלנו לאחר מכן, כתב לקמן (סי' שלח ס"ק לא) שאסור, וביאר בביה"ל שם (ד"ה אסור) שהמניח חפץ על דעת שיהיה אסור לאחר מכן לטלטלו, הרי הוא בכלל מבטל כלי מדיכנו.

אמנם להניח לפניו קליפות בשעת אכילתו על דעת לוורקן לאחר מכן, כתב בשיטה מקובצת (ביצה כא, ב) שמוחר לכתחילה, והוסיף הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ג פס"ה סוף ס"ק ג), שיש להחיר זאת על פי המבואר בחידושי הרשב"א (שם), שפסולת שלא היה יכול לסלקה מבעוד יום, לא נאמר בה איסור עשיית גרף של דני לכתחילה, ואף לדעת הרמב"ם (פכ"ו מה"ל שבת ה"ט) והשו"ע הרב (סס"ז) שיש לזרוק את הקליפות לאחריות, ולא להניח לפניו באופן שיהיו גרף של דני כדי לסלקן, דעת הגר"ש אלישיב (שבת יצחק מוקצה פ"ט אות ז) שבזמנינו רשאי ליתן על השולחן לפניו ולפנותו לאחר מכן, שהרי לפי הרגילות אצלנו גם אם חרק אותן לאחריות על הקרקע ימאסו, ויצטרך לפנותן.

[משנ"ב ס"ק קמא]

לגל מ'נ' (145) וכו', וצ"ע שם במה שכתבנו ב"ה (146).

(145) ואף על פי שיתכן שלא תהא צואה או רוק בבית ולא יצטרך לחול, כתב לקמן (סי' תצ"ח ס"ק פו) שמי שחשב הדבר ביהודה ומותר לבסותו בה, והוסיף, שכך הדין כשהכניס את החול בסתם, מפני שיחיד עפר סתם מועיל גם להטמין שטף אם ידמן לו, אבל כשהכניס על מנת להשתמש בו תשמיש דאי, נחלקו הפוסקים אם מותר לבסות בו צואה או רוק, שאין תשמישם דאי.

(146) שם כתב (ס"ק צא), שאיסור עשיית גומא נדהג אפילו כעפר שכבר נתלש ונחפר וכן כעפר שבכלים, והוסיף, שלפי זה אין לתחוב נר בכלי מלא עפר, אם העפר קשה קצת, כיון שנעשית גומא על ידי תחיבתו, ומ"מ להוציא את הנר (שהוכנס מאתמול) מהגומא, כתב שם שמוחר, כיון שהגומא נעשית מאליה.

[משנ"ב ס"ק קמז]

כעצם וצבנים, דהא לא תזרי (147) וכו', להפסד על-ידי (148).

(147) ואף צפורים המיועדות לנוי ולשעשוע, כתב הרא"ש (הורב בשו"ת מהרי"ח אור זרוע סי' פב) שמוקצה הן, מפני שאין משתמשים בבעלי חיים, ולא חילקו חכמים בין בעלי החיים.

ואקוריום עם דגים, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' טז) שמוקצה הוא ואסור לטלטלו. מאידך, הקצות השלחן (סי' קבא בדי"ש ס"ק ד) כתב, שאף על פי שאסור לטלטל את הדגים בפני עצמם, מ"מ מותר לטלטלם עם האקוריום, הואיל והדבר העשוי לנוי הוא, וכן דעת הגר"ש איערבך (שש"כ פכ"ו הע' צו), שמתברר שהרא"ש לא היה מחמיר בזה, כיון שהאקוריום יחד עם הדגים מיועדים לנוי ועשויים לטלטלם ממקום למקום, ובפרט כשהדרך היא לטלטל את האקוריום ולהעבירו ממקום למקום.

וכלל המיעד להולכת עיוורים, דעת הגר"ש איערבך (שם פ"ח הע' סב) שאינו מוקצה, מכיון שעומד הוא לשימוש של טלטול וראה שו"ת אגרות משה א"ח ח"א סי' מה, שמוחר לסומא ללכת לבית הכנסת עם כלבו בשבת ובי"ט, וראה תהלה לדרד סי' שח ס"ק ח.

וליסול כינה ופרעוש מהגוף ומן הבגדים, מבואר בשו"ע לקמן (סי' שטז ס"ט) שמוחר, וביאור הטעם שלא נאסר הרבר משום מוקצה, כתבו הפמ"ג (שם משב"ו ס"ק ח) והתהלה לדרד (שם ס"ק יא) שכיון שהכינה

והפרעוש מאוסים הם, נחשבים הם כגרף של דני, ולהוציא זבוב מהמאכל, כתב החז"א (א"ח סי' מז ס"ק טו) שמוחר, כיון שאין פעולה זו נחשבת כטלטול המוקצה אלא כתיקון האוכל בלבד, וראה מה שכתבנו לעיל ס"ק קל.

(148) ולטלטל בעל חיים על ידי נכדי כדי למנוע הפסד, כתב לקמן (סי' שטז ס"ק לג) שמוחר, כדי שכות רשבות במקום הפסד.

[משנ"ב ס"ק קמז]

דקא יכול להפריקם בכל שעה (149).

(149) ולנער את האפרוחים מהסל, כתב החז"א (א"ח סי' מז ס"ק טו) שנראה שאסור, שאם היה מותר לעשות כן, לא היה נחשב הסל מוקצה כלל, גם אם היו עליו במשך כל בין השמשות, והוסיף, שאם היה בדעתו להפריח את האפרוחים במשך השבת, מותר לנערם לדעת התוס' (שבת נא, א), משום שלדעתם אין חפץ נעשה בסיס אם היה בדעתו לסלק מעליו את המוקצה במשך השבת [וראה לקמן (סי' שט ס"ק כא), שבמקום פסידא יש לחקל כדעה זו].

[משנ"ב ס"ק קנ]

ומכל מקום נראה דבעגלים גדולים מתיר לנדות בכרמלית (150).

(150) והחז"א כתב (א"ח סי' מה ס"ק א), שאף עגלים קטנים נחשבים כגדולים לענין זה, והוסיף, שיתכן שאפשר לחקל בזה אף ברשות הרבים, מאחר ואין הרבר אסור אלא מדרבנן.

[משנ"ב ס"ק קנא]

ומשום צ"ע בעגלי-חיים (151) וכו', כף אין מטלטלין מקצתן (152).

(151) אמנם, לעיל (סי' שח ס"ק ע) כתב בשם הא"ח, שבמקום צער בעלי חיים יש המתירים אף לטלטל גמור.

דגים קטנים שאם לא יוציאו מהאקוריום יאכלום הדגים הגדולים, דעת הגר"ש איערבך (שש"כ פכ"ו הע' קעט) שאין להוציאם, ואין להחיר זאת משום צער בעלי חיים, כיון שאין האדם עושה שום מעשה לצערם, וכך דרכם של דגים שהגדולים אוכלים את הקטנים, ובשו"ת הר צבי כתב (ח"א סי' קצד) שאין זה נחשב צער בעלי חיים, כיון שאיסור זה לא נאמר על הריגתם, אלא רק על המצערם בעודם חיים [וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שטז ס"ק לח)], ולומר לנכדי להוציאם, הסתפק בשו"ת הר צבי (שם) אם מותר, שמא נחשב הדבר כהפסד, שהותר בו שבת רשבות, כמבואר לקמן (סי' שטז ס"ק לג).

ולטלטל את בעל החיים בבית, הסתפק הגר"ש איערבך (שולחן שלמה ס"ק עז) שמא נחשב כטלטול כולו, ואסור אף במקום צער בעלי חיים.

(152) ולטלטל את שער של הבעל חיים, כגון לקנח את ידיו בזנב הסוס, כתב בביה"ל לעיל (סי' שב ס"א ד"ה מקנחה) שלדעת התוספת שבת (שם ס"ק לד) אסור לעשות כן, מפני שמתלטל מקצתו של בעל החיים [ועיי' שפסק בעיקר דבריו], וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שיא ס"ק כא) לגבי חזת המת בשעת הדחתו.

ולסובב בור, צידד בשו"ת הר צבי (ח"א סי' קצו) שאינו נחשב כטלטול מוקצה, כיון שאינו מזוין ממקום למקום, וכן מבואר בספר פסקי תשובה (סי' שג) בשם שו"ת לב יחודה, שבלחיצה על גבי מתג החשמל [כשזרם החשמל מנותק] אין איסור משום טלטול מוקצה, מאחר שאין המתג זו ממוקמו, אלא רק סובב על צירו. מאידך, לדעת הגר"ש איערבך (שבת לישראל עמ' שג, שש"כ פל"ג הע' קיד) אסור ללחוץ על מתג החשמל, ויש בכך משום טלטול מוקצה, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' נח, ח"ב סי' קי אות ה, ח"ג סי' קלח אות א), וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק פא).

[שעה"צ ס"ק קנא]

ואפלי אם בקרה לך שהתקנים גס"ב שרי לךחוקה (153).

(153) וביאר החז"א (א"ח סי' מה ס"ק ב), דהיינו שמוחר לדחותה המשך במילואים עמוד 35

לְכַשְׂמָאס. וְאִם עֲבָר וַעֲשֹׂא, מִתֵּר לְהוֹצִיאוֹ: לֹא וּבְמָקוֹם (קמ) דְּאִיבָא פְסִידָא, מִתֵּר (מנ) לְחַכְנִים מִשְׁתֵּי אֶצֶל גֵּרָף שֶׁל רֵעִי (קמא) וְלִקְבֹּעַ וְשִׁיכְתוֹ שֶׁם פְּדִי לְהוֹצִיאוֹ: לֹח "מְכַנִּים אֲדָם מִבְּעוֹד יוֹם מְלֵא קִפְתוֹ (קמב) עֶפֶר וּמִיִּחַד לוֹ קֶרֶךְ-זֵוִית וַעֲשֶׂה בּוֹ כֹּל צְרָכָיו בְּשִׁפְת, כְּגוֹן (קמג) לְטַל מִמֶּנּוּ סְלִכְסוֹת צוֹאָה אִי רֵק וּכְיוּצָא בָּהּ, אָבֵל אִם לֹא יִחַד לוֹ קֶרֶךְ-זֵוִית, (קמד) *בְּטַל אַגֵּב עֶפֶר הַפִּית וְאִסוֹר לְטַלְטְלוֹ: הִנֵּה וְלֹכֵן מִתֵּר לָקַח פְּרוֹת (קמה) הַסְטוֹנִים בְּחוּל, כִּי אֵין אִתּוֹ עֶפֶר מְקַצָּה (בני ססי שייא בשם שבוילילסט): לט (קמו) 'אִסוֹר לְטַלְטֵל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, וְאֶפֶר-עַל-פִּיגֵן (קמז) מִתֵּר לְכַפּוֹת אֶת הַסֵּל לַפְגִּי הַאֲפֹרוֹחִים פְּדִי שְׂעִילוֹ וְיָרְדוּ בּוֹ, לְוֹבְעוֹם עָלָיו (מג) (קמח) אִסוֹר לְטַלְטְלוֹ: כ (קמט) כֹּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מְדִידִים אוֹתָם (מד) (מנ) כְּהָצֵר, דְּהִינוּ שְׂאוֹתוֹ כְּצוֹאָרָם וּבְעִדָּדִים וּמוֹלִיכִין, (קנא) אִם צְרִיכִין הַבְּעַל־יָחִים לָקַח, וּבִלְבָד שְׂלֵא יִגְפִיחֵם בַּעֲנֵן שְׂעִיקָרוֹ רִגְלֵיהֶם מִן הָאָרֶץ, דְּמַקְצִין הֵם וְאִסוֹר לְטַלְטֵל, חוּץ מִתְרַגְלָת, שְׁאִין מְדִידִין אוֹתָהּ, יִמְפְּנִי שְׂמִגְבַּתָּה עֲצֻמָּה מִן הָאָרֶץ וּנְמַצָּא זֶה מִטַּלְטֵל, (קנב) סְאֵבֵל דּוֹחִים אוֹתָהּ

(מג) להבגים. אפלי הוא בחצר מקום שאין ידירה שם, ב"י: (מג) אסור. ואם היה עליי כה"ש אסור, לכוש: (מג) פהצר. אבל ב"ה אסור, עין סימן שטז

נראה פשוט דאס האט קען שײַהק מאַס אין גאָסר אפילו להמגן אברהם, וְכָל שָׁבוֹן לַחַטֹּיִם, וְדָלָא כְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר לְבוּשׁ־שָׂדֶה: * **כֵּטֶל אַבֵּב עֶפֶר הַבֵּית.** עֵינִי בַּמִּשְׁנָה בְּרִדְקָה מֵה שֶׁכֶּתְמֵהי אֶפְלוֹ וְכוּ, פֶּן מוֹכֵחַ מַרְשִׁי בִשְׁבֹּת נִי דַבְּחָהּ הַמַּהְחִיל טוֹבִים, עֵינִי שָׁם, וְכֹאשֶׁר בַּחֲבֵתִי בִשְׁעַר־הַעֵינָן, וְנִאֲתִי בַּחֲדוּשׁ רִבִּי עֲקִיבָה אִיגֵר שֶׁהָיָה קֶשֶׁם וְנִיזְיוּד־לְשִׁמְשׁוֹן שֶׁכָּתוּב דָּאס יֵשׁ רִצְפָּת אֲבָנִים אִלּוּ נִסְרִים שָׂרִי, וְלַעֲצִיז דַּעֲמִי יֵשׁ לַעֲלֹן בְּזֶה טוֹבָא: אַחֵר, דַּרְשִׁי כָּתוּב דְּהוּא כֵּטֶל לְקֹרְעֵית הַבֵּית כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנוּ לַמְדֵּרֶס וְגִלְיוֹן הוּא מַקְצֶה, וְאִם־כֵּן אִף שֶׁמֶקְצֶה מִחֲפֶה בְּרַצְפָּת אֲבָנִים אִלּוּ נִסְרִים, גַּם הוּא בְּכָלֵל לְקֹרְעֵית הַבֵּית הוּא וְכֵטֶל לְגִבָּהּ בְּכָלֵל מַקְצֶה הוּא כִּיּוֹן שֶׁהִקְצֶה אוֹתוֹ מִבְּחֻלּוֹ, וְכֵן מוֹכֵחַ קִצַּח מִלְּמַלְשָׁן טִימֵן תַּחַח עֵינֵי יָד שֶׁכָּתוּב בְּדִין שָׁלָא שְׂחָו מוֹכֵחַ מִלְּמָא לְקִיבְרִי פִּעֵי לֵה, מִשְׁמַע אֲבָל אִם שְׂחָו אֲבָל בְּכָל מְוָי, וְאֶפְלוּ לַחֲטוֹר שֶׁכָּתוּב: **אַבֵּב עֶפֶר הַבֵּית,** אֶפְסֵר גַּם־כֵּן לְכַנְתָּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לַפְּרִשׁ רִשִׁי, נֶעֱד נִרְאָה לִי, דַּאֲפֹלֵא אִם נִסְבִּי קַהְיִיזוּת־שִׁמְשׁוֹן, גַּם־כֵּן אֵינִי מִקְּרֵי בִּק שֶׁבַּחֲכִים הַצֶּפֶר וְחֹל לְכַחֲחֵלָה לֵאמֹר תִּשְׁמִישׁ וְאַחֲרֶיךָ פִּדּוֹ בַּבֵּית לַמְדֵּרֶס וְגִלְיוֹן, בְּזֶה אֲמַרְנָן כִּיּוֹן שֶׁאִינוּ כֵּטֶל לְגִבֵּי קֹרְעֵי מִמִּילָא הוּא בְּכָלֵל לַחֲטוֹר כְּדַמְעָנָא, אֲבָל אִם הִקְנִיטוּ לְכַחֲחֵלָה בִּק לַאֲדָר בַּבֵּית לַמְדֵּרֶס וְגִלְיוֹן וְכוּ, בְּזוֹאֵר אֲסִיד לְהַגְבִּירוֹ בִּשְׁבֹּת וְלִשְׁלֹטֵל בִּין שָׁלָא יִחַד לוֹ מַעֲבֹד יוֹם קִרְיָוִית, בְּפֶה הַיֹּסֵר מַעֲלִי שֶׁם מַקְצֶה שִׁישׁ עַל סֹחַם עֶפֶר וְחֹל(184)? וְכֵן מוֹכֵחַ שֶׁם דָּף נִי בְּגִמְרָא דִּסְתָם עֶפֶר וְחֹל שֶׁם מַקְצֶה עֲלֵיו בְּלִדְמָן שָׁלָא יִחַד לֵאמֹר שִׁישׁ: וְהִשְׁלַח־בְּרִדְקָה שֶׁהָעָד לֵאמֹר: **כֵּטֶל אַבֵּב עֶפֶר הַבֵּית,** וְלֵא אֲדָר כְּסֻטָּם שָׁלָא זֶה יִחַד עֲלֵיו, מְזִירֵי נִמֵּי כְּמוֹ שֶׁכָּתְבִיתִּי בַּמִּשְׁנָה בְּרִדְקָה, אֶפְלוֹ אִם בַּעַר שֶׁהִקְנִיטוּ זֶה בְּשִׁבְלֵי אִיקָה תִּשְׁמִישׁ, וְאִם־כֵּן שֶׁם יִחַד עֲלֵיו, אֶפְלוֹ הִכִּי אֲבָר מִסֻּעַם דִּבְטֵל, וְכִיֹּר הוּא כְּמוֹ שֶׁהִקְצֶה אוֹתוֹ צִמָּה בְּדַמְעָתָהּ:

בְּמִקְרָא מִשְׁמַע, וְצִפְּלוּ אִם לֹא עָשָׂה כִּדְרֵי הַלְּהוּצִיאוֹ, אֶלָּא דָּבָר
הַעֲשִׂי לְכַסּוֹף הַלְּהוּצִיאוֹ, גַּם כֵּן אֶסְמִינָהּ⁽¹⁴⁴⁾, שֶׁאִם שֶׁהִתִּירוּ הַלְּהוּצִיָּא הַדָּבָר
הַמָּאוֹס, מִכָּל מִקְוֶה לַעֲשׂוֹת לְכַתְחֵלָה דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה בְּיָדָיו אֶת־דָּבָר
מָאוֹס לְפָנָיו וְיִצְיָאָנּוּ, אֶסְמִינָהּ⁽¹⁴⁴⁾. וְהָא דְנִקְטָט הַשְׁלִיכֵן צִרְוֹן 'כְּרִי
הַלְּהוּצִיאוֹ, מִשּׁוּם סִיפָא נִקְטָט, דְּבִדְרֵי־עֲבֹד אֵין לְאִסֵּר אִף שֶׁהִכְרִיסוּ
בְּאִפֶּן זֶה: לֹא (קמ) דְּאִיכָא פְּסִידָא. הֵינּוּ, שֶׁכּוּד לִידֵי הַפֶּסֶד אִם
לִישָׂא הִנָּדֵף שׁ, שֶׁאֵיכָב שׁ אִם אִשָּׁר קִלְקוּל עַל־יְדֵי זֶה, וְהוּא מִנָּח
בְּבֵית בִּאִיזָה חֲדָר, מִקְוֶה שֶׁאֵין דָּר שׁ, אִם שֶׁמֶנֶח בְּהִצֵּר בְּמִקְוֶה
שֶׁאֵין דְּרִיסָת רְגֵלוֹ שׁ, דְּאִי לֹא הִכִּי הֵחַ מִסֵּר הַלְּהוּצִיאוֹ, וְכֵנ"ל
בְּסִיעִי לֹד: (קמא) וְלִקְבֹּעַ לִישִׁיבָתוֹ. בְּגוֹן מִסְתָּה לִשְׁכַּב עָלֶיהָ, אִם
שֶׁכִּינִס שְׁלַחְנָו וְיֹאכֵל שׁ, דְּעַל־יְדֵי־זֶה נִחְשָׁב כְּאִלּוֹ דִּיחְרוֹ שׁ, וְ
וּמִמָּלָא מִסֵּר הַלְּהוּצִיָּא הַגֵּרָה, אֲבָל לִישִׁיבָה בְּעֵלְמָא שׁ לֹא מִהֵנִי
[ב"י רש"י]: לֹח (קמב) עֶפֶר. וּמַעֲרָה בְּבִיתוֹ עַל הָאֵרֶץ [רש"י]:
(קמג) לְטֹל מִמָּהוּ⁽¹⁴⁵⁾. וְיַבְעִנָן שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם צִשִּׁית גְּמָא, דְּהֵינּוּ
שִׁיטֵּל בְּשִׁטָּה, אִם שֶׁהִחֹל דִּק אִם תַּחֲנוּן דְּהִכָּף בְּשִׁטּוֹטֵל הַחֹל נֹפֵל
לְחוּץ הַמָּאוֹס וְסוֹתְמָה, כֵּן בְּתֵב בְּתוֹסֶפֶת־שִׁבְתָּ מִלְקָחן סִימָן תַּצַּח,
וְעֵין שׁ בְּמָה שֶׁתַּבְּנוּ בְּהַהוּ⁽¹⁴⁶⁾: (קמד) בְּטֵל וְכו'. אֶפְלוּ (קמו) אִם
בְּעַת שֶׁהִכִּיִּס הַקָּפָה לְפִית זֶהָ בְּנִתְנִי לְכַסּוֹת צֹאָה וְרָק, מִכָּל מִקְוֶה
כֵּיִן שֶׁפָּדְיוֹ בְּאֶמְצַע בִּיתוֹ לְמִדְרַס רָגְלִים הָרִי הוּא בְּטֵל לְגַבִּי
קִרְקָעִית הַכִּית וְהוּא מְקָצָה וְאִסֵּר: וְלִפִּי זֶה אֶסֹר לִקַּח בְּשִׁבְתָּ מִעַתָּ
מִן הַחֹל הַמִּסְרָר בְּקִרְקָע הַכִּית לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְאִיזָה דָּבָר: (קמה)
שִׂיא סִיעִי ח וְט מִה שֶׁתַּחֲבוֹב שׁ: לֹט (קמו) אֶסֹר לְטַלְטֵל וְכו'.
כֹּחַ לְהַגִּיעַ לְהַפְסֹד עַל־יְדֵי־אִסֵּר⁽¹⁴⁸⁾, בְּגוֹן שֶׁהָעוֹף פּוֹרֵחַ עַל־גַּבִּי הַכִּלִּים
בְּבֵית מִכְבָּר, דְּהוּ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ צִינָה, כִּמְבָאָר בְּסִימָן שִׁט
מַעֲלִיחֶם, וְכִמְבָּאָר בְּסִימָן שִׁלֹּד (קס) בְּמִגְוֹן־אֲבִהֶם בְּסִיעִי־קֶטֶן ג
וְכו'. וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ בְּטוֹל כְּלִי מִהֵיכְנָו עַל אוֹתוֹ וְזֵמן שֶׁהָא עַל־
הָיו עָלָיו בִּידֵי־הַשְׁמָשׁוֹת (קט) אֶסֹר אֶף־עַל־פִּי שִׁנְיָדוֹ, דְּמִגְוֹ דְּאֵתְקַן
וְעוֹף. (קכ) בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קִטְנִים: (קג) בְּחִצְרָא. אֲבָל לֹא בְּרִשְׁוֹת
דְּגַבִּי בְּהִמָּה לֹא אִמְרִינָן חֵי נוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ. וְעֵין בְּטוֹר דְּסִבְיָא לֹא
דְּלֹא בְּבִית־יוֹסֵף שֶׁמַּעֲצֵד לְהַקֵּל בְּזֶה, וּמִכָּל מִקְוֶה נִרְאֶה דְּבִעֲגִלִּים
(קכא) אִם צְרִיכִין וְכו'. וּמִשּׁוּם צִעֵר בְּעַל־יְדֵי־אִסֵּר⁽¹⁵¹⁾, דְּאִם לֹא־בֵּין
כֹּחַ כֵּן אֵין מִטְּלִטֵּל מִקְצָתוֹ⁽¹⁵²⁾, כִּמּוֹ שֶׁתַּחֲבוֹב סִימָן שִׂיא סִיעִי ז
אֵינוֹ לְצִרְפָּה פֶּדִי לְהֹאכִילָהּ אֶלָּא לְחַזְעֵלָתוֹ, פֶּדִי שְׁלֹא יִבְאֵ לִידֵי

למח בלבד, וצ'לפר'תך מה שהתירו על-ידי מים הינו כשצריך לו להוציא בו עוד צואה או מין-גללים. והא דהשקטתי מה שכתב הפנ'ג-אברהם, ל'קלות עליו, דהנה אפשר דאפלו בלא מים שרי להחזיר משום קבול חבריות, וכמו שכתב בעצמו בסעיף-קטן נט, ודבר עמד בזה בנתיבי-חיים: (קטו) כן מ'כרח מרש"י בדבר המ'חזיל מ'נים וכו', דאין ש'הקנים לכסות בו, ואפלו הכי אם לא יחד אמרנו דבשל ל'מנס דגללים ואשר, כמו שכתב רש"י דבור המ'חזיל ש'הוא, עין שם: (קטז) אחרונים: (קף) ט"ז ושי"א: (קס) וכן פסק שם התוספת-שכתב והנדה-החיים ושי"א: (קמא) והובא ב'פנ'ג-אברהם, ושי"א: (קכ) ואף ד'הר"ן סבירא לה דגדולים מטר ל'דון אפלו ב'רשתי-הקריבים, דבר ק'ם בבחי'ה"ה (קס"ט) מהס'תמו הנק'בים ושי"א: (קס"ט) ע'ה פ'ם ס'ם ס'ה'ן פה להחזיר, וכן משמע ב'פנ'ג-מ'רים: (קכ"א) ואפלו אם ב'רחה ל'רשתי-הקריבים וי'בין ש'רי להחזיר¹⁸³, וע'ה ל'פנ'ג סימן שטו סעיף ב' במשנה ב'רחה וס'ה'ן פה להחזיר, וכן משמע ב'פנ'ג-מ'רים: (קכ"א) ואפלו אם ב'רחה ל'רשתי-הקריבים וי'בין ש'רי להחזיר¹⁸³, וע'ה ל'פנ'ג סימן שטו סעיף ב' במשנה ב'רחה

ע סם במשנה פ ס
בבריתא צ רן סם
ורכבו וחסס נחבי נא
חגא א ק חרין בסוף
פרק כ"כ דסם
תומבין ר טהריל
בהשוכרה ש רמבם
בפרק כז מהא
דקטפת תורה שבת
לכיד ת אטו בשם
שבלי-
N השוכה הרלבא

פֶּטֶר, וְאִם נוֹשֵׂא כְּפֹת אֹי חוֹלָה תֵּיב, וְהַנּוֹשֵׂא מֵת הָרִי מְלֹאכָה שֶׁאֵצֶל לְגִיפָה, רַמְבַּם, ע"מ א: (מו) וְיֵשׁ מֵתִירִין. עֵינֵי סִמָּן תִּקֵּחַ ס"א שֶׁהֵט"ו וּמ"א

דבחה מן הביצים, אַבֶּל בלא תפסד קמון, אַפֿלו דחִסְתָּהּ אִינִי
נכוֹן בִּינוֹן שְׁאִינוֹ לַעֲרֹכָה [כ"ח ו"א]:] **מֵאָה (קנג) אַפֿלו בְּרִשּׁוֹת־**
הַרְבִּיבִים. דְּהָא אַפֿלו תַּנְבִּיחֵהוּ פִּטְוֵרָה, דְּחִי נוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ, וְלִית
בִּנְהָ אֵלָא אֶסְרָא דְרַבְנָן וְהוּי גִּזְרָה לְגִזְרָה. וְאִם נוֹשֵׂא כַפּוֹת אוֹ
חֹלֶה, חֵיב, דְּבִנְהָ לֹא שִׁיךְ שְׁנוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ¹⁵⁵. וְהַנּוֹשֵׂא מֵת, הֵרִי
מִלֵּאכָה שְׁאִינוֹ עֲרִיכָה לְגִזְרָה, עֵין סִימֵן רַעַח: (קנד) **שְׁלֹא**
יִגְרָרְהוּ. מִפְּנֵי שְׁנוֹשֵׂאוֹ, (קנב) כֵּן כָּתַב רִש"י, מִשְׁמַע דְּסִבִּירָא
לֵה דְּהוּי כְּמוֹ שְׁנוֹשֵׂא¹⁵⁶, וְאִם כֵּן אַפֿלו בְּכַרְמְלִית אֶסְרוּ: וְיֵשׁ
שְׁמַקְלִין בִּנְהָ, אַבֶּל לִשָּׂא אוֹתוֹ עַל כַּתְפּוֹ, גַּם בְּכַרְמְלִית אֶסְרוּ
לְכָלִי עַלְמָא. וְיֵשׁ מִמֶּהוּן שְׁנַכְשְׁלִין בִּנְהָ שְׁנוֹשֵׂאִין קִטְנִים עַל
כַּתְפֵּיהֶם, וְטַעֲמָן הוּא מִפְּנֵי שֶׁהִקְטֵן יְכִיל לִילֵךְ בְּעֲצָמוֹ, וְשִׁנְגָּה
הִיא, (קנג) דְּאֶסְרוּ דְרַבְנָן יֵשׁ בְּכָל אִפְּן אַפֿלו בְּכַרְמְלִית, וּמִכָּל
מָקוֹם טוֹב לְמַנַּע מִלְּמַר לֶהֱךָ, שְׁבֻדָּאִי לֹא יִשְׁמַעוּ¹⁵⁷, וּמוֹטָב
שֶׁהוּי שְׁנִיגִין וְאֵל הֵיחַ מִיִּדִּין¹⁵⁸. וְקָטָן שְׁאִין יְכִיל לִילֵךְ בְּעֲצָמוֹ
כָּלִל, (קנד) חֵיב לִרְבִּי הַפּוֹסְקִים בְּשִׁנְשָׂאוֹ בְּרִשּׁוֹת־הַרְבִּיבִים, וְעַל־דִּי
אֵינוֹ־יִהְיֶה שָׂרִי לְדִידָן¹⁵⁹ דְּאִין מִצִּי אַעֲלֵנוּ רִשּׁוֹת־הַרְבִּיבִים¹⁶⁰ [פמ"ג].
הַמוֹצִיא תֵינוֹק וְכִס תְּלוֹי בְּצִנְאוֹ חֵיב, אִךְ שֶׁתֵּינוֹק יְכִיל לִילֵךְ
בְּעֲצָמוֹ, דְּאִין בּוֹ אֶסְרוּ דְּאוֹרֵיחָא, דְּחִי נוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ, מִכָּל
מָקוֹם חֵיב מִשּׁוּם כִּס, דְּכִסֵּי אֵינוֹ כָּטַל לִנְבָּה, שֶׁהוּא אִין צִירָךְ
לוֹ; אַבֶּל הַמוֹצִיא גְדוֹל הַמְלַכֵּשׁ בְּכָלְיוֹ פִּטְוֹר, דְּבִנְיָדִי טְפִלִּים לוֹ,
וְעַל־דִּי אֵינוֹ חֵיב, דְּהוּא נוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ, וְלִית בִּהּ אֵלָא אֶסְרָא
דְרַבְנָן וְרַמְבַּ"ם וְהוּבֹא בַמַּ"א: **מִב (קנה) מֵתָר לֹמַע בּוֹ.** עֵין
לְעִיל בְּמִשְׁנֵה בְּרִירָה סְעִיר־קָטָן י"ז: **מִד (קנו) לֹא יִטְלוּ מִמֶּנּוּ.**
רוֹצֵה לִמְרֹ, שְׁלֹא יִתְּלֵשׁ מִמֶּנּוּ, דְּבִמְעֻשָּׁה תַתְּלִישָׁה הוּא בְּכָלִל
תַּקּוֹן פְּלִי, וְכִמֹּי שִׁיתְּבָאָר בְּסִימֵן שֵׁם, שֶׁכָּל דְּבָר שֶׁמִּתְקַנֵּה בְּשִׁפְת
לֵאחֲרָה תַשְׁמִישׁ יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם תַּקּוֹן פְּלִי. וְהוּא הִדִּין (קכס) אִם
כָּבֵר נָפַל הַחֶרֶס, וְהוּא מִתְקַנֵּה לְהַסִּיר בְּלִיטוֹתָיו וְעַקְצָיו כְּדִי
שִׁיכָּחַל לְכַסּוֹת בּוֹ וְכִי הָאִי גִנָּא, דְּאֶסְרוּ, וְהוּא בְּכָלִל מִפְּנֵי
בְּפִשְׁטִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רִש"י, אַבֶּל לִקַּח הַחֶרֶס שְׁנִשְׁבַּר מִמֶּהֱכִיל
וּלְכַסּוֹת בּוֹ מִנָּא פְּלִי שֵׁם תַּקּוֹן, וְדִאי שָׂרִי, בְּמִכָּאָר לְעִיל סְעִיר
ו: **מֵה (קנו) פְּבִדּוֹר.** בֵּין אִם הִיא שָׁל גִּיר א' שָׁל עֵין, שְׁאִין
שֵׁם פְּלִי עָלָיו מִחֲמַת שְׂרָאִי לִשְׁחַק בְּדִי¹⁶¹, וְהִי גָאָן שֶׁהוּא מְקַצֵּה
מִנוֹפּוֹ, וְאֶפֿלוּ בְּטַלְטוּל עַלְמָא אֶסְרוּ לְדַעָה זוֹ [אַחֲרוֹנִים]:
(קנח) וְיֵשׁ מִתִּירִין. אֶפְשֶׁר שֶׁשְׁעִמָּם, שְׂכִין שְׁעוּזִי לֶכָךְ וּמִיַּחַד
לֵה בְּחִמִּידוֹת לֹא שִׁיךְ בּוֹ שֵׁם מְקַצֵּה¹⁶², וְכִדְלִעִיל בְּסַעִיף כֵּב, וּמִכָּל
מָקוֹם, לְכָלִי עַלְמָא אֶסְרוּ (קסו) לִשְׁחַק בְּרִשּׁוֹת־הַרְבִּיבִים וְאֶפֿלוּ
אַבֶּל בְּיוֹם־טוֹב מִתָּר אַפֿלו בְּרִשּׁוֹת־הַרְבִּיבִים לִשְׁחַק בּוֹ לְדַעָה זוֹ¹⁶³.
לִי עַלְמָא מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ אֲשׁוּרֵי גִמּוּת¹⁶⁴, וְכִדְלִקְמֵן בְּסִימֵן

ובאור הלכה לענין סגירת הדלת אחר שהקניסה לבית: (קכג) עין באור הלכה: (קכג) טעניאברקס ותייראדס והגורו: (קכד) כן כתב הפריימריס, וחפשי וקצאחי שכן דעת הרמב"ם והרשב"א ותר"ן דהניח בזה פתחה דמי וחזי לרבו. ודעת המאיר באפילו לרבי עקיב כתב בזה. אחרון מציאחי במאורי שגם: פשיטא לה בזה לחיוב: (קכה) לבושישרד: (קכז) דרכיטשה וש"א: (קס) פשיט:

שלא תגדירה. עין במשנה ברורה שכתבתי בבאורו. מצינו שנושאותו קמה בש"י, ואף שהמגן אברהם קמה זה בשם ה"ר, הנה אף שש"י קמה בן במשנה לדברי רש"י. מפל מקום אינו הכרח שהר"ן נופא יסבר בן [וכן נמצא כמה פסקים], והקטן שמהר"ן נופא בדבור המתחיל אבל אם היה גורר וכי משמע דהוא בעצמו סובר הדגירה אינו אסור אלא מדרבנן, דאי לאו הכי למי לז' לומר שם הקטן קנה שגורר שמי בגליו לא מורה לה רבנן לרבי נתן, מפוק לה מהדרבנן בלאו הכי אסור אפילו לרבי נתן אם נאמר הדגירה הוא כמו נשיאה ממש, אבל ודאי הדגירה אינו אסור אלא מטעם שלא יבוא לשא אותו על תפוס, ושלשון רש"י נתן לו מחסורין קנה כמו בלמדנו לרבנן ומשום הכי הדגירה הר"ן לומר דבקטן קנה שגורר שמי בגליו לא מורה רבנן לרבי נתן ולשא אותו הוא אסור דאורוקא, ושלשון הרמב"ם נבנן אף בהדגירה ודאף שהאלה רבה כתב שיש לו שני באורים בדברי רש"י ומסתפק בזה, כבר הקריצ' בספר מאמר ירדכי בדברינו הדגירה לדירה הוא מדרבנן, ולכך נשמתי על טעם זה 'כן קמה בש"י'. ומה שכתבתי דיש מקלין בזה, הוא מדברי הר"ן בגיל דסבירא לה דמה שאסור גיריה הוא בקטן שאינו יכול לילך בעצמו כלל, שגז חזב כפשוטא, ולכך אסור גיריה כדי שלא יבוא לשאנו על בחסו. ולפי זה לדעת הבית יוסף שמתיר לדרות בסהה וסנה בדקדקא, אין להחמיר בו בגיריה בברמלית וכלל-לשון דאין להחמיר בגיריה כלל לדעתו למי שיכול לדרות בעצמו, אבל לשא אותו על בחסו ודעתו היא שאינו יכול לדרות, ובדאי גם בברמלית אסור, כיון דברשות הרבים הוא אסור דאורייתא ממש וקרב הפוסקים, כמו שכתב הר"ם (פ"ד) לשא אותו ממילא בברמלית הוא אסור דרבנן. ואף דעה החוספות בשבת ק"ל עמוד א משמע דאפילו בקטן בן שמונה ימים הוא רק אסור דרבנן (165), דחי נושא אה עצמו, הלא כמה גדולי הראשונים פילי עליה, והם הרמב"ם בתוספתו בריש פרק רבי אליעזר דהילה והרשב"א ורש"י ותמאר [הוא סובר דאפילו יכול לדרות חזב כפשוטא] ותמארי פלם סבורים דקטן שאינו נוטל אחת ומיח אחת הוא אסור דאורייתא להנושא. כל זה דברנו במי שאינו יכול לדרות, אפילו למי שחזק לדרות, הסבירא להו לכמה פוסקים דהנושא אסור דרבנן, ואין אף להקל בברמלית, כיון מהדרבנן נשיאת החי הוא כמו שאר דברים משם, שוב אין חילוק בזה בין פרמלית לרשות הרבים ונאני דומה למי שאסור משם גדרה, כמו לקמן בסיוע שנ סיפא א דלא יצמד אדם ברשות היתיד ויציא ראשו לרשות הרבים ולשטה שם, ובברמלית מפר, דהם הוא רק מטעם גדרה דחשישין שמה יביאם אליו ויבוא לעבר על אסור דאורוקא, ובברמלית לא גורר, מה שאין בן בענינו דעה שאסור לשא בברמלית לא חילוק בענין ואסור בו כל דבר שאסור לשא אותו ברשות הרבים, בן מוכח מהמגן אברהם בריש סיפיה קטן עא דאפילו בקטן שיכול לדרות יש על נשיאתו אסור דרבנן, דהא המתיר שכתב שלא תגדירה קאי על מי שיכול לדרות, ואפילו הכי משמע שהמגן אברהם דנשיאתו אסור בברמלית וכן כתב הסו"קאד"ם והגר"ה, ובקטן לדעת הסו"קאד"ם נבאיר, גם בקטן שיכול לדרות יש אסור דאורוקא ברשות הרבים להנושא לדרתו שאינו יכול לילך בעצמו לגמרי. וממילא צריך להחמיר בברמלית:

בכרמלית בשבת, דבקל הוא שיפיל לחוץ מארבע אמות ואתי לאתר
וכל זה פשוטוק שלא על-גבי קרקע, (קכו) אבל על-גבי קרקע

מילואים

34

הלכות שבת סימן שח המשך מעמוד קח

לשכב עליהם בשבת, מפני שהשכיבה עליהם אינה נחשבת טלטול.

[ביה"ל ד"ה סלם]

רק להוליכו מקום לטקום אצל לא בטלטול בעלמא⁽¹⁰⁷⁾.

(107) והקשה בשע"צ לקמן (סי' תקיח ס"ק מח) ממה שכתב הרשב"א במקומות אחרים שטלטול בעלמא אסור, שמה יאמרו שטלטלו כדי לחקן את גגו, ונשאר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק פט]

הוא בכלל מצוה גמורה⁽¹⁰⁶⁾.

(106) ובגדים העומדים לכיירה שקפלים ושכב עליהם מבעוד יום, הסתפק החזו"א (א"ח סי' מב ס"ק יג) אם נחשב הדבר כאילו סידרם לכך, ויהא מותר לטלטלם בשבת, וכן הסתפק לגבי בגדים מקופלים שסידרם במיטת, וכתב שלמעשה קשה להקל בזה [ועיי' שכתב שמי"מ מותר

הלכות שבת סימן שח המשך מעמוד קט

סי' בט אות ג) הסתפק בדבר זה, וכתב שיש להחמיר לכתחילה, [והוסיף, שאם הבשר החי קפוא, ודאי שאינו ראוי לאכילה אפילו כאומצא, וגם אם יפשייר הריהו כמלך].

מאידך דעת הגרי"ש אלישיב (שלמי יהודה פ"ח ס"ק ב) שאם קיימת אפשרות להפשיר את הבשר בשבת, כגון על ידי הנחתו על גבי קיריזה או על ידי שהייתו בפושרין, אין הבשר מוקצה. ודעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני שבת ח"ג פס"ג ס"ק א) שכוון שמבואר בסי' (ס"ק ב) שאף על פי שאין דרך לאכול בשר חי, מי"מ אינו נחשב מוקצה כיון שסוף סוף ראוי הוא למאכל, ומאחר שבגמ' מובא שבשר חי ראוי למאכל, אם כן גם בזמננו [למרות שהאנשים יותר מפותקים] לא נשתנה דבר זה, וגם כיום כשיש צורך מיוחד אדם אוכל בשר חי, ולכן גם עכשיו אינו מוקצה.

[ביה"ל ד"ה מנעין]

דמן הארץ פת' לכבד כגון של אף⁽¹²⁸⁾.

(128) וכטעם הדבר שאין טאטוא הכית מוקצית והעצמות נחשב כטלטול מוקצה, כתב בביה"ל שם (סי' ד"ה י"ש) שהעצמות והקליפות הינן גוף של רע, ועוד, שנחשב הדבר כטלטול מן הצד לצורך שבת. והחזו"א ביאר (א"ח סי' מז ס"ק כא) לגבי עפר ומוקצה שעל הארץ, שבטלים הם [כדין מקום שהאיכל מורכב על הפסולת, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק קל)], ומשום כך אין על טאטוא הפסולת שם טלטול מוקצה, ונחשב הוא כתיקון הקרקע. אכן, בביה"ל לקמן (סי' שמ ס"ג ד"ה שעל) מבואר, שאסור להסיר שיעור מהקלף משום טלטול מוקצה אף על פי שמטרתו לחקן את הקלף.

[ביה"ל ד"ה גתנין]

קלאו טבי אפשי' דיש לטקל, דם ראויין אף לאכילת אדם⁽¹²⁹⁾.

(129) ובזמננו, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני ח"ג פס"ב ס"ק א) שגרעיני תפוחים אינם בכלל היתר זה, שהרי אי אפשר לאוכלם.

הלכות שבת סימן שח המשך מעמוד 218

(141) והחזו"א כתב (א"ח סי' מד ס"ק י), שלכאורה תלוי הדבר במחלוקת הפוסקים המובאת בשו"ע לקמן (סי' שבה ס"ד) אם מותר לטלטל פת שנאפתה על ידי גוי בשבת [שם פסק השו"ע להחמיר, אלא אם כן היתה זו שעת הדחק או צורך מצוה].

[ביה"ל ד"ה אין]

האפילו במקום הקסור אסור לעשות לכתחילה⁽¹⁴²⁾.

(142) אמנם, לגבי הנחת בלי כדי לקבל בו מים מלוכלכים שכבר דולפים, כתב בביה"ל לקמן (סי' שלח ס"ח ד"ה אסור) בשם החיי אדם, שבמקום צורך גדול יש לסמוך על דעת הטור שהתיר להניחו, ולהוציאו לאחר מכן.

[משנ"ב ס"ק קלז]

ועי' באליה רבה ובפרי"מ קנדים שמשקפיקין בזה⁽¹⁴⁰⁾.

(140) אמנם, להחזיקו בידו ולנערו לתוך האשפה, כתב החזו"א (א"ח סי' מח ס"ק י) שמוותר גם לדעה זו, מפני שמעיקר הדין לא נתבטל ממנו שם כלי מחמת המיאוס, שהרי עומד הוא לשימוש וליעודו, אלא שגזרו חז"ל שלא להכניסו בלא מים, וכל עוד שלא ניערהו, לא חלה עליו גזירה זו. והוסיף החזו"א (שם) שלדבריו, במקום שאי אפשר להכניס את העביט עם מים, מותר להכניסו גם בלי מים.

[ביה"ל ד"ה וכן]

בהקטת איט' יהודי ששחטה אפילו בשבת שרי לטלטלה⁽¹⁴¹⁾.

הלכות שבת סימן שח

המשך מעמוד קי

טז) שאף על פי שמייוחד לשימוש האנשים השוחים שם, מ"מ מוקצה הוא, מפני שאסור לשחות בים בשבת.

וארנו חול שיחידהו למשחק ילדים, כתב בשו"ת שבט הלוי (חי"ט סי' עח) שאין החול שבו מוקצה. מאידך, דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני חי"ג פס"ד סי' א) שאף חול זה דינו כמוקצה, כיון שמצוי שמשחקים בו באופנים האסורים בשבת, ולכן אין המשחק בו נחשב כשימוש של היתר בשבת.

באופן שתלך מעצמה, אבל אם דוחה אותה באופן שנעה מכוחו מרשות הרבים לרשות היחיד, נחשב הדבר כדוצאה מרשות לרשות.

[ביה"ל ד"ה בטל]

שם מוקצה שיש על סתם עפר וחול (154).

(154) וחול שגל שפת הים, דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יחודה פ"ג ס"ק

הלכות שבת סימן שח

המשך מעמוד קיא

(178) החזו"א כתב (שם), שאין לדברים אלו שורש בגמ', ולמעשה, אף אם אינו דר בבית העני, מותר לו לטלטלם.

(179) ובשעה"צ (סי' קלג) כתב שדעה זו היא דעת התוס', ושלא כדעת הר"ן. אכן, החזו"א כתב (שם), שכשעומד המדר לשאלה או הפרה ואין דעתו למסור את הכס לאלוהים, יתכן שגם התוס' מודים לר"ן שנחשב הכס כמוקצה, מפני שאינו ראוי לבעליו, וגם אינו מוכן לאכילת אדם אחר היום. (180) וכן דבר שהובא מחוץ לחומה, שנאסר למי שהובא בשבילו, כתב השו"ע לקמן (סי' שכה סי"ח) שאינו מוקצה אף לגביו, וביאר המשגיב שם (סי' לו), שהוא משהו שראוי דבר זה לישראל אחר, וכן מבואר ברמ"א לקמן (סי' תרי"ב סי"ג) שמותר לטלטל מאכלים ביום כיפור וליתנם לקטנים, למרות שאינם ראויים לו עצמו. אכן, בשו"ת רעק"א (מהדרי"ק סי' ה) מבאר שמאכלים נחשבים ביום כיפור כמוקצה, והנה האור שמוח (פ"ד מהל' יום טוב ה"י) מדוע אסורים הם, הרי ראויים הם לקטנים.

ואכן, במקום שאין מצויים קטנים כלל, כגון במחנה צבאי המרוחק מהישוב, דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יחודה פ"ח ס"ק עח) שמאכלים נחשבים כמוקצה ביום כיפור.

וכן קטניות בפסח, צידד הכף החיים (סי' תנ"ג ס"ק יז) שמותר לכן אשכנז לטלטל, הואיל וראויות הן לכני ספרד לאכילה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (שלמי יחודה שם ס"ק עג) שאין מוקצה. וכן כתב החזו"א (א"ח סי' מט ס"ק טז) לגבי מצה שרויה, שאף הנהוגים בה איסור, מותר להם לטלטל, שכן אף לשיטתם אין מצה זו אסורה מן הדין, אלא רק בתורת מנהג וחומרא.

וכן טלית שנקרעו ציצותיה, כתב בשו"ת שבט הלוי (חי"ג סי' לא) שאינה מוקצה, לפי שראויה היא לאדם אחר ללבישה אף בלא ציצית, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' יד ס"ג), שהשו"א טלית מחבירו פטור להטיל בה ציצית בשלושים יום הראשונים, וכן ראויה היא ללבישה באופנים נוספים.

בקיר אינם מוקצה, מפני שלא תלו אותם שם אלא לנוי. [נראה] מה שכתבנו לעיל ס"ק ג' ששעון קיר שמקפידים שלא להשתמש בו לדבר אחר, דעת הגר"ש אויערבך שנחשב כמוקצה מחמת חסרון כוון.

[משנ"ב ס"ק קסט]

שהם פחותים משלשה טפחים על שלשה טפחים (176).

(176) ולגבי חבל שבבית, כתב לקמן (סי' שיו ס"ק לג) שבסתם מוכן הוא לתשמיש, ואינו מוקצה.

[משנ"ב ס"ק קע]

קטר מי ששהא בעליו (177) וכו', דווקא קשה עשיר דר פ"ב העני (178) וכו', הואיל דמקור לאתרי (179), ואף הוא עצמו מקור לטלטל (180).

(177) אמנם, אם נזקק העשיר לאשפה, ולקחו העני משם, כתב החזו"א (א"ח סי' מג ס"ק ב) שמותר לעני לטלטל, ואינו כשבר כלים, שבטלה חשיבותם על ידי זריקתם [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' ז)].

ולענין טלטול ספרי חשק וכדו' [שאסור לקרואם אף בימות החול, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שז סט"ז)], שבעליו עברין ואינו נדחג בהם איסור, כתב הגר"ש אויערבך (טלטולי שבת עמ' יג) שאף על פי שלעברין עצמו יתכן שאין הדבר נחשב מוקצה, כיון שלא הקצהו מרעתו [וכן מבואר בדעת תורה לעיל (סי' ג) בשם שו"ת בית יצחק (א"ח סי' יג ס"ק י) שאינו נחשב מוקצה], מ"מ לגבי בני ביתו בודאי נחשב הוא כמוקצה, ובשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' כב אות ב) כתב, שלעברין אין הספרים האלו נחשבים כמוקצה, כיון שספרים אלו אין לאסורם מחמת איסור מלאכה אלא רק מחמת האיסור לקרוא בהם, ואין איסור זה שייך אלא במי שנהג באיסור זה, אכן למי שנהג כדון וכהלכה בספרים אלו הרי הם מוקצה עבורו, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' י).

הלכות שבת סימן טש

המשך מעמוד 222

(שבת פכ"א מ"ב), שכונתו שלא הניח את האבן על מנת לכסות את החבית, ובח"י הריטב"א (שבת מט, א) כתב, שמדובר באופן שגם החבית משמשת לשמירת האבן.

את דבר המוקצה, ולא להיפך, כמו שכתב המשגיב לעיל (סי' רנט ס"ק ט) ולקמן (סי' שיא ס"ק כט), תירץ הבעל המאור (שבת מז, ב מדפי הרי"ף) שכאן מדובר בחבית המשמשת את האבן, וביאר בתוס' רעק"א

